

Oponentský posudek bakalářské práce

Gertrude Bell je polozapomenutou postavou moderní historie. I když počátkem 20. století sehrála klíčovou úlohu při britském řešení arabské otázky na Blízkém východě, její význam po její smrti zastínily atraktivnější osobnosti jako T. E. Lawrence, a tak je každé připomenutí této neobyčejné Angličanky cenné a přínosné. To platí i o práci K. Maruškinové, zvláště proto, že v našem prostředí je Bellová v podstatě úplně neznámá.

Smysl předložené bakalářské práce tedy spatřuji hlavně v poukázání na neprávem opomíjenou ženu mnoha profesí a zájmů, političku, špiónku, cestovatelku, archeoložku, arabistku, spisovatelku, překladatelku, občanskou aktivistku atd. Otázkou jen zůstává, proč tato práce vznikla při Ústavu anglistiky a amerikanistiky, a ne spíše na orientalistice, kam svým druhým oborem K. Maruškinová také patří. Tematické zaměření, vyplývající již ze samotného názvu, by spíše mluvilo ve prospěch orientalistiky a arabistiky.

A to tím spíše, že máme co dělat s prací povýtce životopisnou, prací, která na základě komentáře k dopisům, jež Bellová posílala svému milému z jedné cesty, zkoumá její vztah k arabskému světu. Nejde tedy ani o rozbor lingvistický, ani literárněvědný, jakkoli má korespondence G. Bellové nesporné umělecké kvality. Tím nemíním tvrdit, že širší kulturní téma nemá v pracích vznikajících při anglistice své místo, ba právě naopak, ale zde je právě kámen úrazu. Výklad K. Maruškinové jen málo překračuje hranice víceméně faktografického podání směrem ke skutečné kulturologické studii.

Autorka si přitom není příliš jistá ani tím, jak interpretovat zkoumanou životní etapu Bellové – o jejích pohnutkách k cestě do arabského světa se jednou dozvíme, že šlo o osvobozující únik z pozdně viktoriánské společnosti, jindy zase, že tak řešila neperspektivní vztah ke svému milenci anebo rozpory s nevlastní matkou, či že ji lákaly romantické vyhlídky, anebo snad že tu působilo všechno najednou. Oslabuje se tak koncepčnost a celistvost podání. Základním zkoumaným materiálem jsou dopisy Charlesovi Doughty-Wyliemu, vydané později pod názvem *The Arabian Diaries*. Pasáže věnované těmto textům ovšem vzbuzují další otázky. Předně – lze omezit stylovou charakteristiku pouze na konstatování, že se v anglickém textu vyskytuje množství arabských výrazů? Nic jemnějšího z hlediska stylu v dopisech nelze vysledovat? A dále: Maruškinová se z hlediska témat dopisů věnuje hlavně třem oblastem: popisu pouště, vylíčení Arabů a prezentaci arabských žen. Proč se omezila právě na tyto tři okruhy, co ji vedlo k tomuto výběru? Bellová jela do Arábie se specifickým

politickým posláním – proč je tato významná politická tematika opomenuta, když přece tvořila součást dopisů (viz str. 16)? Domnívám se, že sledovat Bellovou jako politickou pozorovatelku a zároveň na základě dopisů analyzovat její psychologické odezvy na proměnlivou situaci by bylo přínosnější než zvolená poněkud příliš obecná témata. Největší problém ovšem spatřuji tam, kde se autorka odpoutává od dílčích faktických jevů a pokouší se o obecnější kulturně-historický výklad. Mám zde na mysli její komentář k obrazu pouště a použití „genderového“ diskursu na str. 25-26. Mohla by K. Maruškinová vysvětlit výroky jako „the traditional hierarchy of culture and nature is destabilized“ anebo důvody pro uvádění antropomorfizovaných (tj. maskulinních a femininních) znaků pouštní krajiny? Je též oprávněné omezovat se na (post)koloniální stereotypy jako „conquering individual“ a „conquered land“ versus „conquered lady traveler“ a „conquering desert“? Viktoriánci byli všeobecně zanícení turisté, i když nezajížděli do tak výlučných končin jako Bellová, a jejich četné deníkové záznamy a zápisky z cest obsahují i jiné typy diskursu. K jakým tradicím se tedy odstavce ze stran 25-26 vztahují?

Přitom právě otázka kulturních stereotypů je nesmírně zajímavá, a kdyby se stala těžištěm práce, na základě důkladného prozkoumání ovšem, pak bych s klidem mohl odvolat své výhrady vůči zpracovávání tématu na anglistice. Bohužel, K. Maruškinová se těchto nosných problémů (k nim patří i poukaz na stereotypy Tisíce a jedné noci) vždy jen stručně dotkne a raději nechává mluvit samu Bellovou. Výsledkem je práce poněkud koncepčně nedotažená, roztržitá a převážně popisná (přitom ani jazykově a pravopisně ne zcela bezchybná). Jako taková je spíše východiskem k řádnému zkoumání než výsledkem analytického úsilí. Přesto ji doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnotit jako **velmi dobrou až dobrou**, a to na základě průběhu obhajoby.

PhDr. Zdeněk Beran